

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajske kmetijske družbe.

V red devane od *Dr. Janeza Bleiweisa.*

Tečaj VII.

V sredo 28. sušca (marchija) 1849.

List 13.

Žalostni glas zvonov.

Pojó, pojó zvonovi
Od daljnih dveh strani,
V bel dan doné glasovi,
K ga zarija zlatí.

Na gradu začernelim
Glasi se prvi don;
Pa v samostanu belim
Odpeva drugi zvon.

Na gradu gospodična
Je zapustila svet,
V cveticah bledolična
Leží, mladosti cvet.

Pa v samostanu druga
Priségo govori,
Zvesto ljubiti spruga,
Ki v nebu ji živí.

Pojó, pojó zvonovi:
Dveh sere je mir otet;
Slovo jemljó glasovi:
Bog te obvari svet!

P.

Kmetijstva povzdiga.

(Dalje.)

4) Kdor želi, de mu bodo njive dobro rodile, jih mora pridno gnojiti; de pa dosti gnojá dobí, mora več živine imeti; kdor pa dosti živine zrediti hoče, mora dovelj klaje pridelovati, in de več klaje dobí, mora nekatere njive, če veliko travnikov nima, z deteljnim sémenam, posebno z nemško deteljo (Lucerner-kee), če ni zemlja preplitva, posejati. Kaj pomaga nekterim kmetovavcam, ki dosti njiv imajo, in jih z žitnim sémenam posejejo, pa jih premalo pognojijo? Taki naj nekaj njiv za klajno posejanje obernejo, de več živine redijo, in več gnojá dobijo, in druge njive dobro pognojijo, na kterih bo en klas več zern imel, ko na slabih njivah 5 ali 6 klasov, in tudi slama večji zraste. In če se veliko živine zredí, se lahko dražje prodá, ko pa slabo žito. Vsak kmetovavec mora na to gledati, de kaj živine zredí in prodá, kar mu nar več verže, in dobiček prinese.

5) Vsak kmetovavec naj si prizadeva, de si dosti sadniga drevja nasadi, kér sadje vsakimu veliko dobička prinese. Koliko premožniši bi nekteri bili, ki imajo dosti takiga prostora, če bi si sadniga drevja mnogih plemén nasadili. Kader sadje obrodí, se lahko prodá, naj bo kakoršno hoče, sirovo ali suho, se lahko posuši, ali za mošt in pijačo, ali za jesih stolče, sirovo se jé, suho se skuha ali prodá, in se tako na mnogo vižo v prid in hasen oberne. Vselej tak gospodar berž krajcar dobí, kerí dosti sadja pridelá, kakor uni, ki

sadniga drevja nima. Tudi domá se dosti žita ali kruha prihrani, kader se dosti sadja ima, kér otroci, posli in delavci raji sadje, ko slab ali terd kruh vživajo. Kteri so blizo kakošniga terga ali mesta, lahko tam sadje prodajo, če ga kdo en koš na prodaj nese, kmalo za-nj 3, 4 ali 5 petic dobí, in domá se nič tega ne pogreša. Kteri pa sadja nima, in mora kakošno žival, kokoš, kópuna, puro, gosko, raco, prasé prodati, to se že bolj pri hiši pogreša, in tudi veliko požrè, preden za prodajo zraste. Koliko sto tavžent ali milijonov sadnih dreves bi lahko stalo, rastlo in sadje rodilo, in koliko sto tavžent ali milijonov goldinarjev dobička bi prineslo, če bi si kolčikaj več ljudjé prizadevali sadno drevje saditi! Koliko je tacih prostorov pri mejah, potih, stezah, cestah, na hribih in v dolinah, kjer bi se lahko marsiktero drevesce posadilo, in s ternjem zagradilo, de bi ga živina ne omajala in objedla. Čas drevje saditi, je od svetiga Lukeža do svetiga Jurja, kader vreme pripustí. Če bi ljudjé tako delali, kmalo bi cela dežela lep raj ali paradiž postala; koliko dohodkov bi dežela imela, in ljudjé bi premožniši postali. Za izgled postavim eniga fajmoštra, kerí je bil v slab in pust kraj prišel, kjer je práv malo sadniga drevja bilo. Precej od začetka je ljudém oznanil, de ne bo nobeniga popred v zakon poročil, kerí se ne bo popred sprical, de je toliko in toliko sadniga drevja zasadil, kolikor mu je prostora bilo. Nekteri so mogli več, drugi manj drevesic posaditi, kakor so zemljiša imeli. Na to vižo se je v nekterih létih po tisti fari vse tako polepšalo, kakor de bi cela fara lep raj ali paradiž bila, in ljudjé so bolj premožni postali. Ali bi se kej taciga lahko v vsaki fari ne zgodilo? Gotovo de, in kmetijstvo bi se kmalo lepo povzdignilo in ljudém k večimu premoženju pomagalo. Sadjoreja in tudi reja murbinih dreves, ktere nam sviloprejke (židne gosence) redé, ste gotovi pomočnici, kmetijski stan poboljšati.

(Konec sledí.)

Nekej od čbelarstva.

Tukej podamo čbelarjem nekaj važniših vodb čbelarstva, ako so jim večidel ravno znane, mislimo de jim bodo vender le všeč, te le so:

I. Pri čbelarstvu se ne gleda na množico ali število panjev, ampak na težo, bolj ko je panj težak, boljši je:

Ni ga pleména živalic, ktero bi bilo tako čudopolno in nezapopadljivo, kakor so čbelice, pa niso si vse enake, temuč mi razločimo: delavne čbele in pa trote; med kterimi je tudi kraljica, ktero čbelarji tudi matica, mačica ali pa maternica imenujejo.

Nar lepši in čuda polna med čbelami je njih umetnost in neutrudena pridnost pri delu in njih lepi red pri raznih opravilih, kar se da v edinim panji ravno takó

natanjko pregledati, kakor v deseterih. Kakor se množica eniga panja vede, ravno takó se vse obnašajo.

Med in vosek sta, česar od čbel pričakujemo, kar nam zamorejo pa le dobri panjevi dati.

Pri čelarstvu se zgodé tudi pogostama neizrečeno velike pomote. Marsikdo misli, kader jame čbelariti, posebno pa kmetje, de se s čbelami takó ravná, kakor s kokoši, gosmi ali teléti: kolikor več, toliko boljši. Tega pa ni pri čbelah iskati. Takó resnično, kakor „amen“ v očenašu, je tudi, de dostikrat dva dobra panja več dobička dasta, kakor deset slabih. Slabi panjevi ne delajo poléti veliko, in si tudi dovelj zaloge skupej ne pripravijo; zató pa tudi pozimi nimajo ne gorkote ne živeža. Akoravno jih začneš zgodej pitati, ti bodo vender le pomerle. In ti ne zapusté nič družiga kot dovelj stroškov in prazniga dela. Prideš ob čbele, zgubiš veselje ž njimi vpirati se, in čelarstvu fige moliš. Čbelnak ti stojí prazin in marsikteri krajcar si zastonj potratil. — Kakó si boš v ti reči zopet opomogel? — Takó le: Preglej in presodi v jeseni svoje panjove, ali ti bodo čez zimo ostali ali ne. Lahkejih ne pušaj čez zimo, ampak z žeplam jih omami in iz panjev spravi, takó si boš vender mervico medú in voska privarval.

II. Čbela si nabera medú in voska nar več iz cvetlic, kakor tudi iz sladké rose, ki jo perje raznih dreves iz sebe puhti.

Nar raji leté čbele po lipovim cvetji, ogeršici, medeni detelji, jablani, ivi in po še več družih drevesih. Včasih pada tudi takó navadna medena rosa, to je, rosa na smrekah in hojah, ki je prav sladka, in po kateri se tudi čbele kej radé prašé. Kjer ni pa veliko cvetlic, cvetja, sadnih in gojzdnih dreves, ondi ni kraj za čbele, počni ž njimi kar hočeš, nič ne boš opravil.

Ondi pa, kjer je obilo ogeršičnih njiv, travnikov, španjske detelje, maka, sirskih svilnih sadik, sadniga drevja, jelovih gojzdov in lip se ti bo čelarstvo splečevalo, če se ga s pametjo poprimeš, tukej so nar boljši viri, iz katerih čbelica med čvetéri. Kjer pa tega ni, se ti ni treba s čelarstvom ubijati, ali jih pa kam drugam na pašo prepeljaj. Če je pa v kakim kraji preveč čbel, in premalo pašé, se ti ne bodo tudi nikoli takó obnesle, kakor ondi, kjer jih je malo, pa dovelj pašé; bodi si že na ravnim polji, ali pa na stermih gorah, povsod rastejo cvetlice in cvetó, tode jih ni povsod obilo.

Pa kar še ni, zná biti. Pridni kmet skerbí za svojo živinico, konje, prešiče i. t. d., ne bo le skerbel tudi za pridne čbelice? — Edina košata lipa da čbelam obilo medú, cvetja ima na tavžente in tavžente in tudi dolgo cveté. Kdor tedej lipo sadi, ta za med in čbele skerbí. Torej sadite, ljubi kmetje! — Jablane in drugo sadno drevje, ktero vam rodi sadja dovelj in medú — sejajte deteljo, prvo léto boste imeli pičo za svojo živino, drugo pa za čbele; ajda obrodí čbeli dosti sladkiga medú, kmetu pa obilo žganjcov in ajdovnika. Tudi po ogeršici se vseskozi bolj pogostama poprašuje, na kateri čbela veliko pašé najde. — Sadi in sej, ljubi čbelar imenovane drevesa in sémena, boš vidil, de ti bodo pridne čbelice stoterno povernile.

(Dalje sledí.)

Iz Dunaja.

Na sv. Jožefa dan (na Dunaji ne praznujejo tega dneva, zató kér je sv. Leopold tukajšnji deželni patron) se je ob desetih dopoldne začel véliki kmetijski zbor, h katerimu so prišli poslanci iz vsih avstrijskih deželá razun Ogerskiga in Laškiga.

Zbrali smo se v hiši deželnih stanov (to je, v ravno tisti hiši, v kateri — ali práv za práv — pred ktero se je lani mesca sušca Dunajska revolucija začéla) in minister kmetijstva, gosp. Thinnfeld, nas je s práv prijaznim govorom sprejel. Razložil nam je po tem na-

mén tega zbora, ki ni zató poklican, de bi postave dal v kmetijstvu, temuč le zató, de bi poslanci mnogoverstnih deželá ministerstru svoje misli in vošila razodeli, po katerih bi se zamógle po tem take postave dati in take naprave vpeljati, ktere bi bile mnogoverstnim deželam po volji.

Ko je gosp. minister svoj govor sklenil, je vstal gosp. Tomić iz Horvaškiga, in je zboru oznanil, de je tudi horvaška kmetijska družba poslance k temu zboru poslala, akoravno ni bila posebno povabljena, kér Horvatje želijo v vsih občno koristnih rečéh z drugimi narodi avstrijskiga cesarstva združeni biti, in po svoji moči tudi pripomoči k povzdigi kmetijstva. Gosp. minister je odgovoril, de ga serčno veseli, de so véli Horvatje tudi prišli, in celi zbor jih je z glasam „živijo“ sprejel.

Po tem je spet gosp. minister besedo poprijel in rekel: „Pet poglavitnih reči je, v katerih se želí ministerstvo s poslanci v tém zboru posvetovati,“ in scer:

1) kakó nej bi se kmetijske družbe prihodnjič osnovalé, de bojo zamógle kakor veljavne svetovavnice deželnimu vladarstvu v vsih rečéh na strani stati, v katerih jih bo za svet prašalo,

2) kakó naj bi se šole po celi deželi napravile, de bi se mladost in bolj odrašeni kmečki fantje kmetijstva v djanji (practisch) učili,

3) kakošne postave naj bi se dale zastran vodá, de bo kmetijstvo od njih več prida vživalo, kakor dosihmal,

4) kakošne postave naj bi se zastran gojzdov dale, de bi se gojzdje popolnoma ne pokončali, temuč de bi se ohranili tudi za prihodnje potrebe, in

5) kakošne postave nej bi se dale zastran prihodnjiga razdeljevanja in zloženja gruntov ali zemljiš.

Gosp. minister je svetoval, de bi bilo práv: de bi se prva reč od kmetijskih družb berž v občnim zboru posvetovati začéla — 2., 3., 4. in 5. reč pa poprej v posamesnih odborih, in kar bojo ti sklenili, nej pride še le po tem v posvetovanje občniga zbora.

Ta misel je dopadla vsim poslancam, in berž smo se razdelili na 4 odbore, takó de je iz vsake dežele nar menj en poslanec v vsaki odbor stopil. In tako se nas je zbralo

v prvi odbor šolskih reči 23 poslancov, iz Krajskiga jez in gosp. tehant Vovk, v drugi odbor vodnih reči tudi 23 poslancov, iz Krajskiga gosp. Terpic,

v tretji odbor gojzdnih reči 22 poslancov, iz Krajskiga gosp. Ulrich,

v četerti odbor razdeljevanja gruntov 24 poslancov; iz Krajskiga gosp. Dr. Orel.

Vsaki dan imamo občne in posamesne zборе od 9 — 2 popoldne, in od 3 — 7 zvečer.

Pervo reč od kmetijskih družb smo sklenili v četertik. Zastran vsih drugih reči pa smo se začeli v občnih zborih v petik posvetovati. Upati je, de bomo v 14 dneh svoje delo dokončali.

V četertik večer smo bili vsi poslanci k gosp. ministru Stadionu k večerji povabljeni, kjer smo se práv dobro iméli. Gosp. minister Stadion je bil pa le malo časa pri nas, zató kér je nekaj bolehin in čez in čez v delo zakopan. Gosp. minister Thinnfeld in ministri svetoavci pa so bili zmirej med nami.

V sredo, 20. dan sušca so koj zunej mesta na planjavi med mestam in predmestjem (Glacis) obesli tiste 3 hudodelce, ki so 6. kozoperska ministra Latura umorili. Čez 80 tavžent ljudi je bilo pričijočih, in celi dan, ko so viseli, je bilo vse polno ljudi okoli njih. Perviga so obesili Korlna Bramboša, 22 lét stariga Dunajčana, ki je bil popred malar, zdej pa vojak pri Dunajskim regimentu; drugi je prišel na versto Tomaž Jurkovič, 36 lét star, iz Horvaškiga, šivar (žnidar)

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajske kmetijske družbe.

V red devane od *Dr. Janeza Bleiweisa.*

Tečaj VII.

V sredo 4. maliga travna (aprilja) 1849.

List 14.

Dekletam.

(Sonet).

Lepó je viditi kak v travi véli
Od sap smodečih strupa posušéni
Cveté ko v lehi vedno namočéni
Nedolžnosti podoba limbar béli;

Lepó je viditi kak zagoréli
Od sonca izhajočiga rojeni
Po belih gor višavi razvedreni
Utrinjajo plameni se veseli.

Pa vse še lepši viditi je lica
Device sramožljive, kterim cveta
Pregrešno slasti moč ni posmodila;

Pred njimi skri se dneva porodnica!
Ak ravno si svitlobe rajske vneta,
Njih zarja te bo vunder otamnila!

—č.

Kmetijstva povzdiga.

(Konec.)

6) Vsakimu kmetovavcu pa tudi to veliko pomaga, če se sosedje in mejači lepo med seboj zastopijo, de se prepira, jeze in pravde ogibljejo, de se zavolj kakšne živali, kokoši, praséta ali teléta, če na ptuji grunt stopi, ali kakšno malo škodo storí, ne skregajo, in ne razkačijo, in sovražtva ne delajo, kér takih živin ali žival se ne more zmeram prikljenenih ali privezanih imeti, in vender zavolj take majhne reči se pri nekterih nar večí jeza in sovražtvo naredí, in težko odpustí. Zastopnost ali zložnost je vsakimu sosedu potrebna, de eden drugimu v potrebi in sili pomaga, in če se kterimu kakšna nesreča pripetí, de mu drugi berž pomagat gredó, in takó mu svojo ljubezen skažejo. Kjer pa zložnosti ni, tam se sosed sosedu ogiblje, mu v nadlogi in nesreči ne pomaga, in mu še škode želí ali storí; takó se sovražtvo napravi. Pri vsakim delu, kjer je več ljudi treba, mora zložnost biti, de se dogotovi. Če se za kakšne soseskine ali občinske reči posvetvanje derží, mora posebno zložnost biti, ne pa de bi vsak po svoji termi hotel imeti; to bi ravno tako bilo, kakor če bi več godcov ali pevcov bilo, in bi vsak svojo godel ali krožil. Kakošen zopern glas bi bil! Če pa vsi eno godejo ali pojó, kakošen lep glas je to! Ravno takó se pri sosedih godí, kjer zložnosti ni; kjer je pa zložnost, tam se vsi lepo med seboj zastopijo ali razumejo, in se varjejo, de eden drugimu škode ne storí. Posebno sedanji čas pri novih napravah je zložnosti potreba.

7) Za povzdigo kmetijstva veliko ali nar več pomaga, če so kmetovavci trezni, pridni, zvesti, skerbni, nezapravljivi. Ali veliko je takih, kteri še svojih pridelkov domú ne spravijo, jih že poprej zapijó in zapravijo. Nekteri v kerčmah noč in dan pijó, igrajo, zapravljajo,

domá pa žene in otroci od lakote pojemljejo, in skorej nagi hodijo. Taki niso vredni, de se kmetovavci imenujejo. Koliko je tudi tacih, ki so zvedli, de jim prihodnjič ne bo treba tlake delati, ne desetíne dajati, zdaj že na to odpušenje pijančvajo, zapravljajo, in več potratijo, kakor jim je poprej tlaka in desetína odvzela. Ali bodo taki pri tém bolj obogateli, kakor so poprej bili, ko so tlako delali, in desetíno dajali? — Prihranovati (šparati) bi mogli zdaj, ne pa zapravljati, če jim je tlaka in desetína prizanešena; po tém bodo premožniši in bogatejši, de si bodo ložé stanovanje popravljali, lepši živino zredili, njíve in travnike zboljšali, in več prodati imeli; takó se bo kmetijstvo povzdigvalo.

8) Vsak gospodar in kmetovavec mora na svoje reči in blagó gledati in paziti, de se mu kaj ne spridi, ne pokazí in ne pokončá, in se ne sme veliko na otroke, posle in delavce zanašati, kér taki bolj na svoj malim vodo napeljujejo, in na skrivim za se skerbijo. Če pa vidijo, de gospodar na vse gleda in pazi, se ga bojijo, in pridniši delajo, si ne upajo kaj na skrivim delati. Resničen je pregovor, ki pravi: Očí gospodarjeve več storijo, ko hlapcove roké, in očí gospodinje bolj kuhajo, ko dekelne ali kuharčine roké.“ Pa tudi gospodar in kmetovavec mora pošten mož biti, de svojim poslam in delavcam to dá, kar jim obljubi, in jedí jim ne sme pritergovati, ali jim slabe dajati, kér jed ali živež je pol plačila. Če posli in delavci vidijo, de jim gospodar tega ne da, kar jim obljubi, ga kmalo zapustijo, in ga drugod opravljajo, de pri njem ni obstati, in tako si sam škodje, de mu kmetijstvo od rok in po sreči ne gré, kér sam nemore vsiga po versti storiti. — Pa tudi mož in žena se morata lepo zastopiti, in v ljubezni, miru in edinosti živeti, de večí veselje za delo imata, in obá pridno za gospodarstvu skerbíta, si premoženja naberata, in božji blagoslov vživata. Kjer je pa razpartija, jeza, čertenje, prepír in kletev med njima, tam božji blagoslov zgine, se otroci in posli pohujšajo, se zapravljati počné, ljudjé se ju ogibljejo, in kmali na beraško palico prideta.

Iz tega vsak gospodar in kmetovavec lahko vidi, kakó se da kmetijstvo ali gospodarstvo povzdigniti, ali pa zmanjšati. Vsak svét je poterjena resnica; pridni in umni kmetovavci tudi takó ravnajo. Bog daj, de bi tudi nečimerni se zbudili in se po lepih izgledih ravnati začeli! Posebno bi bilo vošiti, de bi se mladim kmetiškim fantam in dekletam, ki bojo enkrat gospodarji in gospodinje, te resnice globoko v serce vtisnile! Z. M.

Nekej od čbelarstva.

(Dalje.)

III. Čbeli tekne le bližnja in priložna paša.

Nad vasjó ali pod vasjó, ni čbeli vse eno. Na griču ali po ravnim polji, ali pa v deljavi paše iskati,

ali jo pa pred nosam imeti; zdaj gori, zdaj doli letati, ji mora, kakor vsaki drugi stvarici, težko stati.

Čbela se pri dobri paši medú toliko naserka, kolikor ga deržati zamore. Razun tega si obloži tudi nožice s tolikim cvetnim prahom, kolikor ga na-nje gré, prédin se domú podá. Pa sirotica! delječ ima letéti, prédin domú priletí, in mora večkrat, akoravno je težko obložena, čez kakšin grič, vas ali kako višavo letéti. In, kaj se ji večkrat pripetí? Sirotica dostikrat pod bremenam obleží, in dovelj časa za branje zgubi. V nar boljším branji, dostikrat v nar boljším urah, kader je práv soparno in rastljine nar bolj medé, jame sapa vleči in otovorjene čbelice pomeče, kamor je, v drevésa, travo, na tla ali pa še clo v vodo; takrat si večkrat perutice pohabé in nič več nazaj ne prileté. Tavžent in tavžent gré pridnih živalic na tém poti pod koš. Tega nihče tajiti ne more, koliko to zdá, če nima čbelica delječ na pašo létati, ali če le po ravnim léta. Ona pride večkrat z medam in voskam obložena trikrat ali štirikrat nazaj, prédin una, ki mora v deljavi paše iskati, le enkrat, — in to zda pri množici od pét do deset tavžent čbelic eniga panja silno veliko. Drevesa in cvetlice ne cvetó celo léto; torej tudi čbelice nimajo vseskozi polétja in žétve. Po tém takim se morajo pa takrat bolj paščiti, kader je čas in dobra ura in vreme za tó!

Če hočeš, dragi prijatelj! koristi od svojih čbelic pričakovati, postavi čbelnak tje, kjer previdiš, de jim bo nar bolj všeč, to je, de jim ne bo treba delječ in čez razne visočine na pašo letati! — Veliko je po svétu čbelarjev, ki na to nič ne porajtajo, ter mislijo: čbeli je vse eno, naj visoko ali nizko, blizo ali delječ na pašo léta, naj je čbelnak na višocim ali nizkim kraji; de le proti soncu obernjen stojí, je po njih mislih dovelj. Kdor poskusi celi dan obložen, in neutegama, bodi si kamor hoče, nositi, ta se bo gotovo kmali prepričal, kaj se pravi dolgo in čez griče, ali pa po ravnim polji, hoditi. Postavi tedaj čbelnak, kar je moč blizo paše, in napravi raji nizkiga, kakor pa visociga, in glej, de ga ne postaviš blizo mlinov, opeknic, vólovníc, kovačnic, lectarnic, sladkornic ali blizo rek in jezer, kamor jih dostikrat močna sapa verže, kjer morajo žalostno poginiti.

To so tedej tri perve vodbe čbelarstva, iz kterih nasledje

IV. skerb in pazenje na čbelice.

Čbele nemorejo prevelike vročine terpéti; v veliki vročini se jim med topí in vosek. Zató gré tudi večí del čbel o vročini iz panja in se pred žrelam nakopičijo, de jih cela gruča viší, in marsikteri nevedni čbelar, jih toliko pred žrelam viditi misli, de bodo zdaj pa zdaj rojile. Tode prijatelj! ta je bosa, iz ktere ti ne gré nič posebniga pričakovati. Cela množica, ktero pred žrelam nakopičeno vidiš, ti nič ne dela, tudi v nar boljším času ne. Čas je pokvarjen, posebno za delavne čbele. — Zakaj pa ne beró? Morde zató, kér imajo rojiti! Zató pa že ne, ampak le zató, kér jim je v panji pretesno in prevroče. Vún morajo, sicer se jim vse stopí, kar je v panji. Veliko čbel od kacih tréh, štirih ali pa še več tavžent tudi panj precéj sogreje, in zató gredó tudi iz njega, — kje hočejo tedej delati in zidati? —

Torej glej, de jim vročino urno zmanjšaš, postavi namreč škatle ali tružice na tiste panjove, kjer vidiš cele gruče čbel pred njimi.

Zakaj pa ne rojijo? Odgovor: morebiti zató, kér ni bila mačica za roj še godna, ali pa zató, kér se morebiti slabo vreme bliža, ali pa zavolj kaj družiga. Kdo zamore vse vediti! Dovelj, daj mu več prostora in shladi ga, zopet ti bo jel delati, in bo tudi o svojim času rojil.

Tode tudi rôji o svojim času; ne veljajo dostikrat veliko; roj kteriga že po košnji dobiš, ti ne bo za rabo, kje si bo dobil živeža za zimo? Travniki so golí, drevje je ocvelò, ogeršica je že pod streho. Ja, če bi lipa

še cvetéla, ali če bi se še medena rosa na smrekah in hojah brala, bi že bilo še kej upanja z njimi, tode ob tém času je tudi ta béra v kraji. Z eno besedo, prazen roj ti bo malokdej za pléme dóber, med 50 se ti bo komej eden obnesel, kakor gré. Kaj je s tacimi roji storiti, bomo pozneje povedali.

(Dalje sledí.)

Iz kmetijskiga zboru na Dunaji.

V poslednjih Novícáh sim razložil, kako je zbor sklenil, svoje naloge se poprijeti. Kakor je sklenil, tako je tudi storil, in sicer v práv lepim redu.

Pervo delo je bilo določiti **prihodnji stan kmetijskih družb.**

Gosp. minister nam je v ta namen nar poprej svoje misli v ti reči razodel, in vsacimu poslancu en iztis svojiga naklepa (Vorschlag) v roke podal. Prebrali smo ga in potem smo se posvetovati začéli.

Poméni so bili silno iskreni. Vsi poslanci smo se enoglasno potegovali za svobodno samostojnost kmetijskih družb, in poslednjič smo se z gosp. ministram v naslednjih sklepih zedinili:

1) V vsaki deželi nej bo pri deželnimu vladarstvu ena kancelija, ktera skerbín se pečá samo s kmetijskimi rečmi svoje dežele, in se gosposka deželniga kmetijstva (Landescultur-Behörde) imenuje.

2) Deželni odbor (Landesausschuss), ki se bo po novih vstavnih postavah v vsaki deželi napravil, in ki ima neprenehama z vsimi domačimi rečmi opraviti, naj bo v edinosti s kmetijsko družbo tudi v kmetijskih rečéh namestnik in govornik dežele.

3) Kmetijske družbe naj bojo samostojne, in naj si svobodno svoje ude volijo po vsih soseskah cele dežele, posebno iz umnih in poštenih kmetovavcov.

4) Kmetijske družbe nočejo biti gosposke (Behörden), in se tedej tudi nočejo polastiti gosposkinih opravil.

5) Kmetijske družbe pa bojo vselej pripravljene, na vprašanje in tudi brez vprašanja deželnimu vladarstvu, deželnimu odboru in zboru dobre svete v kmetijskih rečéh dajati, de se bo kmetijstvo v prid dežele povzdignilo. Kmetijske družbe naj bojo tedej svetovavnice v kmetijskih rečéh.

6) Kar kmetijska družba v edinosti z deželnim odborom in zborom (Landesausschuss und Landtag) sklene, nej veljá kakor glas cele dežele.

7) Kmetijska družba naj v občinskih rečéh ravná združena z deželnim odborom; naj se na-nj verne, kadar koli želí, de bi se ena ali druga reč v kmetijskih rečéh storila, deželnimu vladarstvu predpóžila i. t. d.

8) Kmetijska družba pa naj ima tudi pravico, v vsaki reči se tudi naravnost na ministerstvo obrniti.

9) Poddružnice kmetijskih družb naj se napravijo po kantoni, kteri se bojo po vstavnih napravah iz noviga osnovali.

10) Poddružnice imajo pravico v potrebnih rečéh se naravnost na kantonsko in kresijsko gosposko obrniti.

Dr. Bleiweis.

Postava zastran odkupljenja

4. sušca.

Tú podamo presojo postave iz ministerskiga postavljenja, kér jo vzamemo iz Dunajskih Novíc (Abendb. Nr. 66, 67.).

Postava 7. kimovca 1848 je verige podložitva, ki so toliko sto let zemljiša v Avstrii tlačile, z enim mahljem razsula. Ta postava se ima izpolniti z novim razglasam zastran odkupljenja (4. sušca t. l.)

Vpraša se zdaj, ali je, kar poslednja postava ustanovi, dobro za kmeta? ali je merilo odškodovanja pri-

bogatih plemenitažev, ktere si radi pod besedo „grajšak“ mislimo, temuč de zadeva močno tudi državo samo in veliko število vstanovitev (štifting) in zalog za siromake in bolnike, in veliko drugih milodarnih naprav.

Ako bi se odkupljenje še bolj ponižalo, kako bi država svoje dolžnosti, ki leže na njenih iz podložitva izvirajočih in zemljiških pravicah, še izpolniti zamogla? kako bi vstanovitve (štiftinge) in zaveze do ubogih in bolnih opravila?

Ravno tako bi se denarji sirót, ki so se nakladali na grajšine, zgubili, če tudi kapitalistov (upnikov) ne omenimo.

Tudi niso vsi grajšaki bogatini; med njimi je mnogo revnih rodovín, ktere vsaka zguba močno zadene.

Nasproti so podložniki dosihmal svoje posestva zavoljo na njih ležečih dolžnost boljši kup kupovali, in dobički odkupljenja pridejo vsim kmetam, ubogim in premožnim, v prid.

Če se pa odkupna postava 4. sušca z enakimi postavami družih držav primeri, se bo našlo, de jih naša vse prekosí in preseže v skernosti za kmeta.

(Po Dunajsk. Nov. in Slovenii).

— Nekej od čbelarstva.

(Dalje.)

V. Kakor vročine, ravno takó čbele tudi prehudiga mraza prenesti nemorejo; pri hudim mrazu oterpnejo in pozebejo.

Ravno zató si pa čbele tudi panjove znotrej z nekim vošenim mazilam zamažejo in pred mrazam zapažijo. Kjer je le kaka špranja ali poka, jo naglo zalikajo. De pozimi preveliciga mraza ne terpé, se spravijo med satje sred panja skupej; in če še to dovelj ne zdá, začnejo brenčati, s perutnicami majati, in močneje sopsti, de bi se le oterpnjenju in hudimu mrazu ubranile. In po tém je tudi v panji gorkeje kakor v vunanjim zraku. Sneg je čbeli smert; če se le na-nj vsede, pogine.

Torej se morajo čbele pozimi mraza varovati. K temu pripomore pa nar več njih velika množica. Več ko jih je, toplejši jim je; če jih je pa menj v panji, toliko poprej tudi pozebejo. Slišiš, ljubi moj prijatelj! prihrani si tedej dobrih panjev in polnih čbel za pléme, sicer ti znajo pod koš iti.

Vselej je práv, če panjove pozimi s žaklji, plahtami ali kakošno drugo volnato odejo odeneš.

Še boljši je pa, če se čez zimo v kakošno shrambo denejo, skozi ktero merzla sapa ne piše, in kjer v miru in na tihim do spomladi ostanajo. Ta shramba mora pa suha biti. Panjovi radi plesnejo, posebno pa, ako so v kakošnim vlažnim ali mokrotnim kraji shranjeni. Tudi okinj shramba ne smé iméti; če jih pa ima, morajo na sončni strani popolnoma zaperte biti; zakaj dostikrat so pozimi ali pa proti spomladi lepi jasni in gorki dnevi in sonce jame na oknja sijati in shrambo ogrejeti; čbelice to čutiti postanejo nepokojne, svoje gruče popusté, gredó narazin, se preveč vgrejejo in proti žrelu zaženejo, in se, ako žrelo ni odperto, zadušijo. Če je pa odperto, vùn leté in nič več nazaj ne prileté.

Shramba mora tedej tamna biti, de sonce va-njo ne seje. Tukej naj panjovi vedno pri miru in na tihim stojé; boljši je, de so bolj na hladnim, kakor na pregorkim. Spomladi naj se v čbelnak prenesejo in sicer rajši pozneje kakor prezgodej. Če je spomladi v panji prehladno, zmanjka zalege; in če je poléti prehladno v njem, se zalega ne zleže, kakor bi imelo biti.

VI. Čbela ljubi v svojim prebivališu tamóto.

Tamno mora v panji biti; v tamnim čbela dela; in kjer ni tamote, jo čbela sama napravi. Pervo delo, kteriga se nov roj poprime, je, de ogladi s svojimi zobmi do čistiga mésto, na kterim misli svoje delo začeti, po

tem ga z neko rumeno vošeno mokroto pomaže. Čbela ni prijateljica svitlobe; torej je čbelar nikakor ne draži s svitlôbo, (poglej V. vladíno).

(Dalje sledí.)

Iz kmetijskiga zbora na Dunaji.

Drugo vprašanje, ktero je gosp. minister kmetijskimu zboru postavil, je bilo: kako naj bi se prihodnjič v vsaki deželi za poduk v kmetijstvu skerbélo, in kako naj bi se šole kmetijstva napravile?

Ta reč je tako imenitna, de se zamore perva in nar potrebniši stopnja k povzdigi kmetijstva imenovati, ne le v naši deželi, ampak po vsih deželah našiga cesarstva, kjer kmetijstvo ne stoji na tisti stopnji, kakor v mnogih družih ptujih deželah. Vémo sicer, de je v vsaki deželi umnih in prebisanih kmetovavcov, ki svoje kmetije pametno obdelujejo in za svoje gojzde pridno skerbé, — vémo pa tudi, de jih je veliko več, ki se modre kmetovavce in pridne gospodarje mislijo, in vender, če pogledamo njih oranje, njih živino, njih gnojniša, njih drevesa, njih gojzde, se nam povsod očitno kaže, de njih vednost je grôzno revna! Kakor so oče ravnali, tako ravná sin; kakor je pred sto léti bilo, tako je dan današnji. Z okornim plugam se martrajo sebe in živino, kakor njih dešček pred sto léti; gnojna jama leži pod kapam in se prepéka na soncu, kakor pred sto léti; mah objeda sadne drevesa, kakor pred sto léti; živina stoji in leži v blatu, kakor pred sto léti; gosence naj preidejo iz dreves, kakor so prišle, — vse kakor pred sto léti; trava na travnikih naj raste, kakor jo Bog da; čmu jih včasih pognojiti, čmu vodó na nje napeljevati, čmu močirnim vodo odpeljevati? Saj so oče tudi tako delali, in oče so bili moder mož! Sin se od očeta učí, in kakor je on delal, delajo tudi njegovi nasledniki, misleči, de vse nove naprave in poprave nič ne veljajo. Tako pa si samí sebi obilniši pridelke kratijo in boljši dohodke kradejo — in kakor posamesni kmetje zaostajajo v kmetijstvu, tako zaostaja po tem cela dežela.

To mora pa prihodnjič drugači biti. Oče nebeški je dal zemlji rodovitnost, človeku pa um in pamet, de naj jo sili k zmirej večí rodovitnosti.

Kmetovavca ne moremo na njegovi lastnini siliti, de bi mógel drugači ravnati. On je gospodar, in gospodari po svoji volji, de le sosedu škode ne dela. Če ga lastni dobiček ne sili, ga postave ne morejo siliti.

Edína moč tedej, kmetijstvo na boljši stopnjo pripraviti, je *poduk*, in sicer poduk *mladosti*. Od podučene mladosti imamo povzdigo kmetijstva pričakovati. Podučén mlad gospodar bo spoznal, kaj de je treba popraviti, in kako se bo mogla poprava nar boljši vpejljati. Lastni dobiček, ki ga je spoznal, ga bo silil k novim napravam. Zdej se dostikrat ljudjé tacimu posmehujejo, ki se kakošne nove naprave loti, in mu ne verjamejo nič, dokler očitniga dobička ne vidijo.

Minister kmetijstva je tedej modro sklenil, de povzdiga kmetijstva se ima s podukam začeti. Z hvaležnostjo je spoznal kmetijski zbor to edino pravo pot, in je tedej sklenil:

1) Že v malih ali začetnih šolah v mestih in po kmetih, kader se je mladost brati in pisati naučila, se ima v kmetijskih rečéh toliko podučiti, kolikor zamore mladost tega poduka zapopasti. Poduk kmetijstva mora po vsih malih šolah samostojin in posebin razdelk šolskiga poduka biti, in ne le kakor naveržek kakimu družimu uku.

2) Posebne bukve se morajo za ta poduk napraviti, razumu mladosti obojniga spôla primerne, in s podobami razjasnjene.

3) Prihodnji učeni teš šol morajo saj nekoliko vednosti v kmetijstvu imeti, de bojo zamôgli to,

dijo vse bližnje dežele in pokupijo več sto vozov jabelk, obogatijo s svojo umetnostjo in drugim deželam veliko denarja donesejo.

Kakó je le to, de imajo te dežele toliko obilniga sadja? Od tega, ljubi bravci! hočem v tem sestavku kaj več govoriti.

V Württembergu in bližnjih deželah še stare od vladarjev dane postave za sadjorejo veljajo, in vsaki prestop se ojstro kaznuje.

Te postave so: 1) Vsak ženin in vsaka nevesta na kmetih morata 2 sadni drevesi posaditi, in to, če čas pripustí, še pred poroko.

2) Pri vsakim porodu otroka morajo starši eno drevó posaditi. Kdor se pregreší zoper te postave, plača 3 gold. in 15 kraje. Župani v vaséh so dolžni nad izpolnjenjem te imenitne postave čuti, in imajo oblast, gori imenovano kazin naložiti, brez de bi prestopnik pravico imel, pri višji gosposki se pritožiti.

3) Na vsih senožetih, travnikih, pustih krajih, na mejah njiv, na obéh stranéh velikih in malih cest morajo po razmeri sadne drevesa zasajene biti. — Vsaki posestnik, kateri ima kakšno lastnino pri cesti, ima dolžnost in mora skerbeti, de stare in nič več služivne drevesa z novim in mladim drevjem namestuje, in to vsako léto, predin pomlad nastopi. O velikim travnu pregleduje gosposka, če se je vse v pravim redu postave zgodilo. Kjer se kaka napčnost zapazi, se na stroške posestnika vse popravi in on se še za 10 gold. kaznuje.

(Konec sledí.)

Nekej od čbelarstva.

(Dalje.)

VII. Čbele imajo v kratkim času veliko dela opraviti; torej morajo pridno delati.

Zgodej, dostikrat že mesca svečana, začne mačica jajčka v piskrice leči. Piskrici morajo pa popred od delavnih čbel očejeni in za lego pripravljene biti. Iz jajčik se izleže červiček, kteriga čbelice redé. Kér se pa celo léto mlade čbelice valé, tedej morajo čbele tudi vseskozi za njih izréjo skerbeti. Kolikor zdravši je mačica, kolikor boljši in lepši je čas cvetja, in kolikor več je v panji množica, toliko več tudi mladine zvalí, toliko več ima tudi panj delavcov, torej tudi več opravi od uniga, ki ima menj močí. De boste to reč pa še bolj razumeli, me naprej poslušajte!

Pervo spomladanjsko delo čbel je, de svoje zimsko prebivanje očedijo in osnažijo. Čez zimo v panji zaperte čbele se preživé le od medú, ki so si ga čez léto polne piskrice nanesele. Zató jih morajo tudi odpreti in pri tém delu pada vosek, njih blato, marsiktera mertva čbela, večkrat tudi mačica na tla, in ravno to zmes morajo čbele iz panja spraviti. Skušen čbelar jim pri tém delu pomaga in sicer če jim spodnjo diljo odvzame, jo nesnage očedi in zopet nazaj pritisne.

Zdej se pa kmalo čas cvetja približa; tode ni vselej tak, kakoršniga so čbele vesele. Jablane ne cvetó vselej, kakor bi imele; ravno takó se tudi mnogo drugo cvetje ne obnaša. V mrazu cveteče cvetlice niso medéne. Dež na dež s cvetja med izpira. Slana, toča, dostikrat tudi merzla sapa in veter zmrazijo rastljine, jih posuse in jim cvetje osmodijo takó, de nima pridna čbelica kar nič na njih brati. O kresu se travniki, senožeti in njive z deteljo obsijane, pokosé. Ogeršica je že popred ocvetela. In po tém takim je tudi žetev za čbele v tacih deželah pri kraji, kjer ajdove paše ni. Kjer pa je ajda, tam se še le prava paša čbelic začne.

Kteri panjovi so tedej nar boljši za pléme? Morebiti mladi rôji, ki so pred košnjo rojili, ali pa še pozneje, ali pa jesenski? ali pa tisti, ki imajo le pešico čbelic?

Če je v bližnji okolici čbel veliko cvetja in cvetlic, če je v cvetji lepo in toplo vreme, tedej bodo tudi

rôji pridni in močni, in nanegli si bodo živeža za zimo dovelj; pozni in revni se pa ne bojo nikoli in nikér okrevali. Torej, dragi moj čbelar! če hočeš dobre čbele imeti, odberi si za pléme zgodnjih in močnih rojev. Tega pa ne priporočimo le samo tistim čbelarjem, ki imajo malo čbel, ampak vsim, ki se s čbelorejo pečajo! Naj si zapomnijo, de si ne bodo za pléme slabih, ampak le močnih rojev pušali.

(Konec sledí.)

Kakó se v družih deželah

z odkupljenjem desetine, tlake in družih davšin ravná.

De je odkupna postava v našim cesarstvu, ktero so Cesar 4. sušca dali, za kmeta veliko boljši, kakor po družih vunanjih deželah, se bo nar očitniši iz tega pokazalo, če pregledamo postave družih deželá.

Na Parskim je bila postava dana, de ima desetina, tlaka i. t. d. proti tem jenjati, de se odkupi; — po kakošni tarifi pa se ima odkupiti, naj se gruntne ali desetinske gosposke in pa podložni kmetje sami med seboj zastopijo; če se pa zastopiti ne morejo, nej presodijo to deželske sodnjištva. — Vsak lahko zapopade, de deželske sodnjištva niso mogle takih práv drugač razsoditi, kakor de so izgovorile, de ima kmet gosposko popolnoma odškodovati, to je, toliko ji plačati, kolikor ji je bil dolžan poprej dajati ali delati. Ni davnej kar je Parsko vladarstvo previdilo, de ta postava vender le kmeta preveč teží, in je tedej kmetu zlo polajšalo odkupljenje — ali pri vsim tem je naša postava od 4. sušca veliko veliko boljši za kmeta, kakor Parska.

Na Saksonskim se je ta reč med vsimi nemškimi deželami nar poprej in nar hitrejši poravnovati začela; pa tudi tukej se je mogel kmet popolnoma s svojimi denarji odkupiti, in le toliko je postava gledala, de se od kmeta ni tolikšna šuma terjala, kolikoršne bi on plačati clo ne mogel. Zavaljo tlake veljá na Saksonskim postava: de se po šumi tistih stroškov (ali unkošting) prerajta, ktere je kmet dolžan gosposki zató poverniti, de zamore ona tiste déla, ktere je poprej tlačán opravil, po najemnikih opraviti dati. Čisti znesik tacih dél, ki gréjo gosposki, je tarifa za odkupno šumo ali kapital. Tudi laudemium se posebej ceni (ali šaca), in odkupno šumo mora podložni poplačati.

Na Württembergkim je bila 14. maliga travna lanjskiga léta odkupna postava dana. Tudi tukaj ima kmet celo odkupno šumo sam plačati. Odkupna tarifa znése pri vsih prepisnih davkih dvanajsterno, pri vsih družih davkih desetine, tlake i. t. d. pa šestnajsterno šumo létnega zneska; samó stroški se preč potegnejo, kteri so gosposko poprej za oskerbníštvo njih grajsín zadéli, kterih pa zdej več nimajo.

V velikim vojvodstvu Baden je deržava samó osébné sužne davke odkupila; vse druge davke podložnikov imajo podložni odkupiti; — deržava pa je tudi tukaj, kakor pri nas, poravnanje te reči med gosposko in med kmeti sama prevzela in skerbí, de se kmetam ena in druga reč polajša.

Na Nasavskim so napravili deželno posojílno kaso, iz ktere dobivajo kmetje potrebni denar za odkupljenje na pósodo; cela odkupna šuma pa zadene samiga podložniga.

Na Hanovranskim so že skoraj vsi grunti odkupljeni. Odkupna šuma ni po vsih krajih tega kraljestva enaka; sploh pa se zamore reči, de je petnajsterna šuma létnega zneska odkupni kapital, kteriga ima podložni odrajtati.

močno in neutrudljivo prizadeva, svoj visoki namen doseči, bo morebiti v tem sestavku tudi kakšni dober svet našla.

B. . . . k.

Nekej od čelarstva.

(Konec.)

VIII. Vari čebele škodljivih žival.

Tudi čbela kakor vsaka druga žival ima sovražnikov dovolj, katerih jo moramo varovati. Ti sovražniki so prvič miši. Miši ne požrejo čbelam samo medú, ampak se tudi čbel lotijo. Zatorej se mora čbelam pozimi žrelo tako zavarovati, da miši v panj ne vdarijo. Tode žrela ni varno do dobrega zamašiti, sicer se čebele v panji zadušé. Pozimi se mora večkrat pogledati, da bi ne bili ti merčesi v panj preglodali in se v njem vgnjezdili, kjer včasih še clo mlade imajo. Ako so se ti miši v panji vgnjezdile, glej ne samo, da jih vùn spraviš, ampak vari, da ti ne bodo več noter zašle. Nar boljši je, ako jim strupa po čepinjah ali v okrožniku sémtertje v čbelnaku nastaviš; s tém jih boš gotovo narpred pregnal. Pastí niso také pristojne zato, ker čbelam prevelik šum, kader se sprožijo, napravijo. Ravno zato je tudi dobro, da v jeseni panjove, posebno pa spodnje dilje pregledaš, in kjer je kej slabiga, precej z ilovico dobro zamažeš. Ja še za kej več moraš poskerbeti. Miš pošči namreč panj in ga zasmradi, kar čebele špogati nemorejo. Če so tedej miši kej časa v panji gospodarile, mu moraš kmalo spomladi, če družiga ne, saj novo spodnjo diljo napraviti.

Hudi čbelni sovražniki so tudi mravljinici. Ni je skorej na svétu mirniši in tihotniši živalice od mravlje. Tode mravljinici delajo neutrudama noč in dan, in nosijo med in vosek iz panja. Čebele se jim pa nemorejo ubraniti. Edino in gotovo sredstvo mravljinca pokončati, je to le: blizo ali v neki deljavi je celo selišče (mravljiše) mravljincev, ktero je čbelnimu roju podobno. Take mravljiša imajo na vse strani, v svojim okrogu, ceste napravljene, od katerih gré ena do čbelnaka. Brani in gradi jim, kolikor hočeš, ne boš jim ne vbrani ne vgradil, da bi ti do čbelnaka ne lazili, dokler mravljiša ne najdeš in ne pokončaš. Nar lože boš mravlje zatèrl, če mravljiše izkoplješ, v zakelj pobereš in ga z vrelim kropam popariš.

Za mravljinici pridejo červi na versto, ki se v panji vselijo in marsikteri panj spridejo ali pa še clo umoré. Čbelni metulj, to je, rujava véša, leže svojo zalego v prazno satovje, iz ktere jajčič se gosence izvalé, ktere velike zrastejo in dostikrat vse satje celiga panja prepredejo in storé, da gré panj pod zlo. Tudi tukej se tistim panjovam, ki imajo majhno množico, nar slabje godí; tisti pa, ki imajo veliko množico čbel, ne pusté, da bi metulji v panj zahajali in v njem svojo zalego pušali. Skušen čbelar previdi vselej, da je treba tudi poleti čez panj novo diljico djati in varno gledati, da se v panj ne vgnjezdijo ne gosence ne červi ali pa kak drug škodljiv merčes.

Iz tega se tedej vidi, zakaj čebele od znotrej svoje prebivališče také dobro zalikajo in zamažejo in panj na svojo diljo prilimajo. Vsak razumen čbelar jim pri tém delu pomaga in jim kjer je treba od zvunej panja vse luknjice ali špranje zamaže.

IX. Vsak panj mora svojo kraljico imeti. S tém pridemo h koncu in k neki veliki imenitnosti. Kraljica (mática, mačica) ne vlada panjú, ampak vsaka čbela storí to, kar ima storiti. Kraljica leže le jajčika, in sicer, kakor skušeni čbelarji terdijo, na léto po 10,000 do 30,000. Kakošna rodovitnost, kakošna množica! Le z ribjim pleménstvom se zamorejo čebele meriti. Če bi vse čebele pri življenju ostale, kaj bi počeli pred samimi čbelami? Zató jih pa tudi veliko pomérje. Malo jih je, da bi čez léto živele. Na tavžente in tavžente

jih poléti in pozimi konec vzame. Kader vidijo čebele, da nimajo kraljice, takrat žalujejo in se jim delati ne ljubi. V panji je vedno menj čbel in medú in poslednjič ga še tudi druge do čistiga obropajo. Če se ga le domače čebele polastijo, ni škoda tako velika. Vender le ni práv, zakaj čebele se po tém takim roparije privadijo, kar čbelarjem veliko škodo prinese. Če dobiš mlad roj, je nar boljši, da ga pod ali pa nad bolniga postaviš, da se obadva zjedinita. Če se pa zjediniti ne hočeta, in če se vidi, da se čbelice veselo ne prašé in na pašo ne leté, takrat ne kaže več z njimi poterpljenja imeti. Preženi jih v drugi panj, ali jih pa pomori.

(Po »Oecon. Neuig. u. Verh.«) K.

Iz kmetijskiga zbora na Dunaji.

Na dalje je v kmetijskim zboru na Dunaji na versto prišlo posvetovanje za razdeljenje in skladanje gruntov, to je, ali smé posestnik svoj grunt razdeliti ali na kose prodati, kakor hoče — in na kakšne postave naj se nasproti véže skladanje ali vkupej spravlanje gruntov?

Ker sim se izmed krajskih poslancov jez temu razdelku kmetijskiga zbora pridružil, sim tudi nalogo na-se vzel, v Novicah od tega govoriti.

Razdelk kmetijskiga zbora, odločen k presoji: kakošne postave naj se nasvetvajo ministram, kar vtiče razdeljenje in skladanje gruntov — se je zedinil nar poprej v ti poglavitni reči, da spoštovanje pravice vsaktere lasti (Eigenthum) je poglavitna podpora blagornosti ali dobrega stanja ljudí, in da se te pravice le toliko smejo kratiti, kolikor državna zveza neogiblivo terja. Zató smo sklenili ministram naslednje pravila nasvetovati, ktere je enoglasno tudi celi zbor poterdil:

1) De imajo gospodarji lastin pravico kot dozdej se znebiti svojih lastin celih ali na drobno, namreč v več delih, brez vsiga družiga dovoljenja, kakor de so dolžni, tako znebenje poprej krajni soseski *) to je, soseski svojiga kraja na znanje dati.

2) De grunti gospodarji, kteri mislijo kaj svetá na drobno prodati, morajo svoj namen poprej krajni soseski ali srenji na znanje dati, ktera ima presoditi, ali je imenovani svet za samostojnost prodajavca potreben ali ne. Tode razsodek krajne soseske nima postavne veljavnosti, ampak je le svet ali misel, ktera še le takrat veljavnost zadobi, ako jo kantonska soseska poterdi. In to mislimo, je práv; zakaj bližnji sosed dostikrat svojiga soseda iz mnogih vzrokov draži ali mu nagaja in lahko bi se utegnulo zgoditi, da bi enimu po krivici njegovi sosedje ne dovolili grunta razdeliti; nasproti pa bi se tudi utegnulo primeriti, da bi po kri-

*) Soseske bojo prihodnjič vse drugač po novi postavi napravljene, kakor so do zdaj bile. Začasne nove soseskine postave so Cesar 17. sušca dali in bojo tudi pri nas kmalo oklicane. Po ti novi postavi so vse soseske v tri verste razdeljene, ki se imenujejo: krajne soseske (Ortsgemeinden), kantonske soseske (Bezirksgemeinden) in kresijske soseske (Kreisdgemeinden). Kantonske in kresijske soseske ali srenje pa se ne smejo zmešati z dozdanjo kantonsko ali kresijsko gospósko. Soseske, naj se imenujejo krajne, kantonske ali kresijske, bojo same iz sebe volile soseskine možé ali soseskini odbor, in bojo samostojne soseske ostale, ktere bojo le po velikosti in obširnosti svoje iména dobile. Krajna soseska (Ortsgemeinde) obstoji iz ene ali več dozdanjih sosesk, kakor so po katastru tistiga kraja odločene. Vse v enim kantonu ležeče soseske skupej, storé kantonsko sosesko, — in vse v eni kresii ležeče kantonske soseske skupej, storé kresijsko sosesko. — To je ob kratkim zapopadek novih sosesk, ktere se bojo prihodnjič ustanovile, in od katerih bomo v Novicah še več govorili. V razumenje g. Dr. Orloviga sestavka je ta kratka razlaga dovolj. Vridništvo.